

Stavrenski dom

Ste. 38

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Evropska vprašanja in Balkanska zveza

Atene, 17. februarja. m. Včeraj popoldne so zunanji ministri držav Balkanskega sporazuma najprej položili venec na grob Neznanega vojaka nato pa so imeli svoj drugi sestanek pod predsedstvom predsednika jugoslovanske vlade dr. Milana Stojadinovića. Na tem sestanku so v prijateljskem ozračju proučevali vse mednarodne probleme, ki interesirajo omenjene države. Na tem sestanku je predsednik Stojadinović tudi podal svojim tovarišem obširne ekspozice o jugoslovansko-bolgarskem paktu in s tem odstranil vsako najmanjšo nezaupanje in nerazpoloženje tako v Grčiji kot v Romuniji. Zatem so se zunanji ministri držav Balkanskega sporazuma razgovarjali o odnosih teh držav z Italijo. Istočasno pa so razpravljali tudi vprašanja, ki se tičejo Španije. Po končani konferenci bo v imenu vseh zunanjih ministrov držav Balkanskega sporazuma Stojadinović prečital uradno poročilo za javnost.

Atene, 17. februarja. m. Na vprašanje časnikarjev, kako potekajo razgovori zunanjih ministrov držav Balkanskega sporazuma v Atenah, je predsednik grške vlade izjavil, da sijajno. Ob tej priliki je Metaxas časnikarjem povdal, da je tudi zelo zadovoljen s potekom razgovorov.

Sinoči je na čast zunanjih ministrov, ki se sedaj mude v Atenah, priredil naš poslanik na grškem dvoru Boško Hristić svečan banket.

Atene, 16. februarja. AA. Atenska agencija poroča: Sinoči je bila v hotelu »Velika Britanija« gala večerja na čast udeležencem konference držav balkanskega sporazuma. Ob koncu večerje je imel predsednik vlade Metaxas govor, v katerem je med drugim rekel:

Drugič se sedaj v mestu, ki ima za zaščitnico boginjo čistega razuma, zbirajo člani balkanskega

sporazuma. Naša navzočnost tukaj poudarja ves politični značaj te ustanove miru. Naše štiri države veže najbolj skupna vdanost ideji miru. Važno je tudi, da naglasim, da smo mi smatrali pakt med Jugoslavijo in Bolgarijo, ki je bil podpisan dne 24. januarja 1937 v Belgradu kot napoved boljše bodočnosti ne samo med Bolgarijo in Jugoslavijo, ampak med vsemi balkanskimi državami. Zato je Grčija pristala na ta pakt, ki je v polnem soglasju z balkanskim paktom in ki ne more prav nič oslabiti tega pakta. Sporazum med vsemi balkanskimi državami je tisto, kar vsi tako iskreno želimo in zato se ne bomo ustrašili pred nobenim trudom, da ga ustvarimo. Mi, ki smo preživljali grozote vojne, hočemo svojim otrokom prihraniti bedo nove vojne, katere strahote bi bile hujše kot kdaj prej. Na Balkanu je dovolj prostora, da lahko vsi njegovi narodi žive v razvoju in napredku na jasni vedrini miru.

Vesti 17. februarja

Predsednik avstrijske narodne banke potuje v Berlin, kjer se bo s predsednikom nemške banke dr. Schachtom razgovarjal o ureditvi plačilnega prometa med Nemčijo in Avstrijo.

Anglija ne misli oddati nobenih kolonij, tako je izjavila angleška vlada pred dvema dnevnoma. V znamenje zahvale ji bodo poslanci poslali priznalo pismo.

Veliki snežni viharji na Japonskem divjajo v pokrajini Ivate. Sneg je potlačil 20 hiš, 2 šoli in zadušil okrog 60 ljudi.

7 obsojencev je pobegnilo iz severnoameriške kaznilnice v mestecu Wilsonu. Kot talce so vzeli s seboj dva nadzornika in tri kaznilniške uslužbenke. Zločince išče okrog 100 policajev z avtomobili in letali.

Demonstracije mehiških katoličanov, ki zahtevajo naj jim rdeča vlada odpre cerkve, se nadaljujejo. Cerkevna vrata mora varovati vojska, da jih ne bi katoličani odprli.

Razprava proti socialističnim športnikom se je začela v Gdansk, ker so ostali še zmeraj na jeznem v organizaciji, katero je vlada razpustila.

Proti nečloveškemu ravnanju policije, ki od osumljenecv izsiljuje priznanja z nasiljem in mukami, je nastopila japonska gosposka zbornica ter dosegla, da bo vlada odredila preiskavo zaradi tega.

Bivšega načelnika GPU Jagodo so prijeli, ker je sodeloval v zaroti proti Stalinu in dajal opozicijski propagandi podatke o stavih in o demonstracijah proti Stalinu.

Zaradi dotoka tujega kapitala v USA je vlada določila poseben odbor, ki naj sklene vse potrebno, da se ta dotok, v kolikor škoduje ameriški gospodarstvu, ustavi. Odbor se je pred dvema dnevnoma že sestel.

Vesti o krizi v romunski vladi so brez podlage, kakor razglša romunska uradna agencija.

Veliki fašistični svet se sestane 1. marca na važno sejo, na kateri bodo poročali zun. minister Ciano, tajnik fašistične stranke Starace ter vojni minister.

Prva amnestija političnih obsojencev v Italiji bo obsegala več desetisoč ljudi, med njimi povečini protifašiste ter morda celo nekaj emigrantov, ki se niso pregrešili z neposredno propagando proti državi.

Donava povzroča poplavo v Romuniji, tako da se je bati, da bo voda podrla vse nasipe. Vlada je morala poslati na pomoč vojaštvo in letala, da z dinamitom in bombami razstreljujejo led, ki se nabira v visokih kupih in ovira odtok vode.

Skrivnostno letalo nad Dunajem, ki je risalo nekatere znake, katere so si vneti idealisti razlagali kot srp in kladivo, je bilo najbrž avstrijsko bojno letalo, ki je imelo nalogo, da preizkusi nov način za metanje umetne megle.

Zaradi protijudovskih demonstracij v Romuniji ob pogrebu dveh članov Zelenke garde, ki sta padla na strani španskih nacionalistov, zahtevajo judovski in levičarski krogi v Bukarešti od kralja in od vlade odločnih odredb.

Avstrija in Madžarska imata isto usodo, tako piše madžarski list ob govoru kanclerja Schuschnigg. Pozdravljajo Schuschniggove korake in to, da je vzel v svoje roke pobudo za vpostavitve Habsburžanov.

Francoska zunanja trgovina je v januarju precej narasla, kakor kaže uradna statistika. Ta ugotovitev je v valdnih krogih povzročila veliko veselje, ker je opozicija do zdaj opravičeno očitala, da je Blum zakrivil padec izvoza.

Trgovska pogajanja med Holandijo in valencijsko vlado so se začela. Gre predvsem za plačilo dolgov, ki jih je valencijska vlada naredila v Holandiji z naročili orožja in streliva.

Professor Jorga, znan po svojih napadih na našo zunanjo politiko, bo govoril ponovno v Bukareški zbornici takoj, ko bo vlada povedala svoje stališče v zunanji politiki.

Angleški oborožitveni načrt je vlada objavila sinoči v tako zvanem Beli knjigi. Načrt določa za prihodnjih pet let kredit 1500 milijonov funtov sterlingov ali 360 milijard dinarjev, ki jih bo poročlo angleško oboroževanje na kopnem, v zraku in na morju.

Bitka med policijo in repariji se je odigrala na robu Marseilla, kjer je prišlo do silovitega streljanja. Ko so zločinci pobegnili, je policija v njihovem avtomobilu našla truplo nekega znanega francoskega boksarja.

Japonska operna pevka Tourika, članica opere v Kobeju, je z velikim uspehom gostovala v Parizu, kjer je nastopila s starimi japonskimi plesi na vsakoletnem študentskem plesu v pariškem vseučiliškem mestu.

Angleški kralj se je uradno preselil v Buchimkansk palačo, kjer bosta s kraljico imela svoje prostore v prvem nadstropju.

Redna letalska proga čez Atlantsko morje iz Southampton v New York prične obratovati 1. marca in je ameriška zbornica že odobrila vso potrebno podporo, ki bo znašala 2 dolarja na vsako miljo preletene poti. Proga se bo držala 6 mesecev severne poti čez Novo Fundlandijo, 6 mesecev pa južne poti čez Bermude in Azore. Severna pot bo znašala 24, južna pa 32 ur.

Nemčija si bolj želi miru, kakor druge države, ker je najhuje poskusila, kaj je vojna, tako je govoril na zborovanju mednarodnega odbora bivših bojnikov v Berlinu general Göring.

Za novega predsednika finske republike so izvolili sedanjega predsednika vlade Kallio, ki je dobil od 300 glasov 177. Kallio se je uveljavil v finski politiki zlasti po svojem zakonu o agrarni reformi.

1500 sovjetskih letal se bo udeležilo spomladanskih manevrov rdeče vojske v Beli Rusiji vzdolž poljske meje.

Goering na lovu za Poljsko

Varšava, 17. februarja. Včeraj se je pripeljal v Varšavo pruski ministrski predsednik general Göring. Izstopil je iz svojega posebnega vagona na zahodni postaji. Ko je vlak stal na glavni železniški postaji, Göring ni stopil iz vagona. Ker ljudje niso vedeli točne ure prihoda predsednika pruske vlade, je bilo na zahodni železniški postaji le malo ljudi. Pozdravilo ga je več uglednih poljskih osebnosti. Na postaji je bil tudi nemški poslanik v. Moltke z osebno poslanitvijo.

G. Göring je bil na kosilu pri pomočniku zunanje ministra grofu Janu Szömbeku, ki nadomešča zunanjo ministra Becka. Beck je nekoliko zbolel in se najbrž ne bo mogel o pravem času vrniti iz Monte Carla. Nemški poslanik v Varšavi v. Moltke je priredil na nemškem poslanstvu slavnostno večerjo na čast ministrskemu predsedniku Göring, nato se je pa G. Göring odpeljal v Białowiec in bo tam ostal dva dni na lovu. Če bo vreme ugodno, pojde nato še na drugi lov, ki ga priredi na svojem posestvu na Polesju grof Mavro Potocki.

Varšava, 17. febr. AA. (Pat.) Iz Gdanska poročajo: Gdanski senat je izdal uradno poročilo, v katerem nastopa zoper vesti nekkih francoskih listov o dozdnevni nameri, da naj bi se Gdansk priključil Nemčiji. Sporočilo pravi, da so te vesti fantastične in da jim je namen, zbuditi nervoznost in vznemirjenje.

Varš. »Express Porany« piše o poročilih franc. listov o priključitvi Gdanska Nemčiji. List obžaluje,

je, da so se pojavili taki glasovi in pravi, da jim je namen, skaliti dobro razmerje med Poljsko in Nemčijo. Te vesti prihajajo po sodbi lista iz tistih krogov, ki so že v Ženevi hoteli onemogočiti rešitev spornih gdanskih vprašanj.

Pariz, 17. febr. AA. (Havas.) »Petit Journal« piše o gdanskem vprašanju: Kakor je bilo pričakovati, sta Berlin in Varšava izrazila svoje neza-

dovoljstvo glede na glasove tujega tiska o vrnitvi Gdanska Nemčiji.

»Jour« pa pravi: Opozoriti je treba, da se poljska politika o Gdanku že 17 let ni spremenila. Poljska je zmerom izjavljala, da ne bo nikoli dovolila, da bi jo kdo postavil pred dovršeno dejstvo. Ne sme se pozabiti da je maršal Pilsudski nekoč zagrozil, da bo z vojaštvom zaval Gdansk, da prepreči nemško agitacijo. Tudi danes so vodilni poljski krogi o tej stvari jasni in določni in ne bodo nikoli dovolili, da bi se Gdansk združil z rajhom, še manj pa, da bi se militariziral.

Pozno nadzorstvo nad španskimi mejami

London, 17. februarja. o. Odbor za nevmešavanje je kljub dolgemu zavlačenju, omahovanju in spektakelnemu včeraj v načelu sprejel sklep, da se začne izvajati nadzorstvo nad pošiljanjem pomoči in prostovoljcev v Španijo 20. februarja v načelu 6. marca pa se bo začelo izvajati nadzorstvo nad obalami. Upajo, da se bodo do tedaj sporazumele prizadele države o tem, kateri del bo katera nadzirala. Da je do tega sklepa prišlo, pripisujejo nekateri zaslugi Franciji, ki je baje zagrozila, da bo začela podpirati vlado španske ljudske fronte in da bo poslala kar dve diviziji pred Madrid. Tako zatrjujejo francoski levičarski listi. Nemci pa

pravijo, da je Francija nasprotovala temu, da bi se v kratkem začeli sklepi za nevmešavanje, saj je znano, da je večina prostovoljcev in vojnega materiala za valencijsko vlado šla čez francosko ozemlje s tiho podporo vlade in državnih oblasti. Zaradi Francovih zmag pa je francosko vojno poveljstvo, ki se boji novega sovražnika na Pirenejih, pritisnilo na Bluma, da pospeši sporazum o nevmešavanju, ker bi z nadaljnjim zavlačenjem do kraja odbil od Francije španske nacionaliste, na katerih zmago francoska vojska računa. Po drugi strani pa se francoski generalni štab boji, da bi se preveč italijanskih prostovoljcev izkrcalo v Španiji, ker bi to oviralo ves francoski obrambni načrt na jugu in vzhodu.

Italijanski poslanik Grandi, ki je s svojo spretno politiko v marsičem omogočil sprejetje sklepa o nevmešavanju, je z ozirom na trditve londonskega lista o francoskih grožnjah in o pošiljanju francoske vojske pred Madrid dejal, da je objava takih groženj gotovo najbolj presenetila francoskega zastopnika pri odboru za nevmešavanje. Na seji odbora ni nihče grozil ne pritiskal proti nikomur. Kar se pa tiče fašistične Italije, je poslanik Grandi dejal, da ne dve, na 20, ne 200 divizij ne bi moglo ustaviti na njeni poti, če se je zakaj trdno odločila.

Pri razgovorih o izvrševanju nadzorstva, je zanimivo tudi to, da je sovjetska Rusija gladko izpadla in ne bo pomagala pri kontroli.

Nemška protestantska cerkev na razpotju

Berlin, 17. februarja. o. Hitler je pred dvema dnevnoma izdal sklep, po katerem se mora pripraviti vsoljni zbor nemške evangelijske cerkve. Ta ukrep, po katerem bo lahko nemško protestantsko evro razvane razmere uredilo samo brez pritiska narodnega socializma, ki v nasilnem verskem zedinjevanju ni uspel. Vlada je s tem korakom zapustila politično sile in se odvrnila tudi od gibanja tako zvanih nemških kristjanov, ki skušajo krščanski nauk »očistiti« po filozofiji nemškega socializma.

Krščanski listi obširno razlagajo sklep vodje rajha o sklicanju ustavotvornega zborovanja nemške evangelijske cerkve. »Völkischer Beobachter« pravi med drugim, da se zdaj ponuja evangelijski cerkvi priložnost, da vsemu svetu dokaže, da se zna obrniti do src Nemcev. Država pa želi tudi v bodoče pokazati, da pripada kraljestvu na zemlji in da nihče ne bo posegal v svobodo veroizpovedi vsakega posameznika. Napočil je čas, da evangelijska cerkev dokaže, da zna izrabiti to priložnost. Sklep vodje rajha daje evangelijski cerkvi priložnost, da tudi v svojih vrstah napravi red.

»Berliner Lokal Anzeiger« pa pravi, da je dal vodja rajha evangelijski cerkvi zelo obsežne ugodnosti, seveda pa ima obenem tudi vsak član te cerkve posebne dolžnosti.

Vremensko poročilo

(po stanju danes zjutraj.)
Radeče: —3, jasno, mirno, 40 cm pršica.
Ptanica: —3, pršilo na 50 cm podlage, velika in mala skalnina ter drsališče uporabni.
Pre-Petelinček: sneži na 75 cm pršica.
Kranjska gora: —2, barometer pada, jasno, mirno, 25 cm odsrenenega snega, sankališče uporabno.
Vršč-Krnica: sneži na 130 cm pršica.
Boh. Bistrica: —3, oblačno, 5 cm pršica na 5 cm podlage, smuka ugodna.
Smrekova: —3, 20 cm pršica na 50 cm podlage, na 60 cm podlage.
Logarska dolina: —3, oblačno, mirno, 80 cm pršica.
Rimski vrelci: —4, oblačno, mirno, 25 cm snega.
Seniorjev dom: —7, oblačno, mirno, 35 cm pršica na 50 cm podlage.

Poročila iz Španije

Malaga, 17. sebr. o. Po preiskavah, ki jih izvršujejo nacionalistične oblasti v Malagi, so rdeči pred svojim odhodom iz tega mesta usmrtili nad 10.000 ljudi, ki so jih imeli kot nasprotnike republike zaprte. Nacionalisti so zdaj organizirali dovolj živeža v Malago po morju, tako da je mesto z vsem preskrbljeno. Nacionalistični oddelki, ki pridi proti Malagi, so v zadnjih dveh dneh po nekaterih vaseh nalezli na malo bujni odpor, kakor v začetku. Nacionalistično letalstvo je včeraj letelo nad Almerijo in vrglo več tisoč letakov, v katerih poziva prebivalstvo, naj se uda brez boja in se v trenutku, ko bodo nacionalisti blizu mesta, umakne iz hiš, da pri morebitnem obstreljevanju ne bo žrtev.

Salamanca, 17. febr. AA. Havas. Uradno se objavlja, da so bili na madridski fronti odbiti vsi protinapadi. Uničili smo mednarodno brigado. Ujeli smo velik del tako zvanega mednarodnega bataljona, med njimi tudi enega stotnika, nekega poročnika, dva narednika in 35 vojakov, vsi Angleži. Na bojšču je nasprotnik pustil več sto mrtvih in ranjenih. Na jugu smo zavzeli važne položaje pri Montrilu.

Čeprav je bilo vreme zelo lepo, je bilo delovanje na madridski fronti zelo malenkostno. Stanje na jugovzhodu prestolnice je isto, kakor je bilo pred tremi dnevi. Cesta v Valencijo je presekana na istem kraju, kakor pred štirimi dnevi. Nacionalistično letalstvo in topništvo je arditno obstreljevalo sovražne utrde severno in južno od tega odseka.

Vladne vesti

Madrid, 17. februarja. AA (Havas). Vlada je določila Miajo, ki se je odlikoval kot guverner in šef odbora za obrambo prestolnice, da prevzame poveljstvo na vseh odsekih. General Miaja je zdaj na čelu čet, ki se bore na frontah ob Jadrami in Manzanarezu južno od Madrida. Ukrep je posledica neuspeha pred Malago, ki je pokazal potrebo po enotnem vodstvu.

Britanska vlada je pristala na to, da pošlje torpedni rušilec »Express«, da oskrbi španske begunce, ki so se zatekli v Almerio. Rušilec bo odplul v Alicante, kjer bo naložil živež, ki ga bo dobil od španske vlade, nato bo pa plul v Almerio, kjer se mudi mnogo beguncev. Pravijo, da je bilo pred padcem Malage v tem mestu okoli 150.000 beguncev, in da je večina izmed njih pribežala v Almerio. Iz tega je razvidno, da nima valencijska vlada nobenega brodoma in ni govora, da bi prišlo do kake pomorske bitke.

General Miaja se je snoči vrnil z vseh odsekov fronte, ki jim sedaj on poveljuje. Takoj je izjavil časnikarjem: »Prinašam dober vtis s svojih obiskov. Ti vtisi z vseh odsekov, posebno pa oni z Morate De Juna mi omogočajo sodbo, da so vlad-

Prepoved komunističnih organizacij v Svi

Pariz, 17. februarja. AA. (Havas.) »Matin« priobčuje iz Ženeve vest, da je vlada ženevskega okrožja sklenila predlagati švicarskemu svetu v kratkem zakonski načrt, ki naj prepove obstoj komunistične stranke. Okrožna vlada Neuchatela predlaga s svoje strani, naj zvezni svet prepove ne le delovanje komunistične stranke, temveč tudi delovanje vseh organizacij, ki imajo komunističnim idejam podobne cilje. Razen tega je kongres radikalno demokratske stranke in liberalne stranke vaudskega kantona, ki je bil v Lausanni sprejel resolucijo, v kateri poziva zvezne oblasti, naj z nujnimi ukrepi varujejo domovino in preprečijo revolucionarno delovanje komunistične stranke v

Zasedanje banskega sveta

Ljubljana, 18. febr.

Kakor smo poročali že včeraj, je bil včeraj na banovinskem zasedanju proračun kmetijskega oddelka. K poročilu, ki smo jih objavili že včeraj, se je javilo 31 govornikov, tako da je bila razprava končana šele zvečer.

Današnje zasedanje banskega sveta se je začelo ob pol 9 zjutraj. Na dnevnem redu je bila razprava o proračunu prosvetnega oddelka. Poročilo je podal načelnik tega oddelka, prosv. inšpektor dr. Lovro Sušnik. Kar se tiče

narodnega šolstva

navaja 19 strani dolgo tipkano poročilo, ki smo ga sprejeli danes dopoldne, da je v banovini 119 enorazrednic, 174 dvorazrednic, 131 trirazrednic, 122 štirirazrednic, 109 petrazrednic, 151 šestrazrednic, 41 sedemrazrednic in 13 osemrazrednic, skupno 860 ljudskih šol. Od teh je 847 državnih in 13 zasebnih, otroških vrtec 54, gospodinjinskih šol pa 12. Ljudske šole obiskuje v Sloveniji 92.498 dečkov in 81.181 deklic, skupno 183.679 otrok. Nasproti temu je vseh učnih moči v Sloveniji na ljudskih šolah 4120 (1540 moških in 2580 žensk).

Od 1. 11. 1935 do 1. 11. 1936 je bilo sprejetih 97 učiteljskih novincev. Nerešenih prošnji za sprejem v učiteljsko službo je ostalo 627. Ostavko na učiteljsko službo je podalo 22 učiteljev, odpuščenih jih je bilo 19, umrlo jih je 20, upokojenih pa je bilo 25. V Sloveniji je 248 praznih mest.

meščanskih šol

navaja poročilo, da je v Sloveniji 38 državnih in 8 zasebnih mešč. šol, skupno 46. V preteklem letu sta začeli s poukom dve na novo ustanovljeni meščanski šoli in sicer prva v Zagorju, druga pa je II. deš. mešč. šola v Mariboru. V Sloveniji imajo državne meščanske šole v tekočem šolskem letu 223 oddelkov s 8234 učenci. Porast nasproti lanskemu letu znaša 375 učencev s 15 oddelki.

Na zasebne mešč. šole se je zapisalo 1459 učencev in sicer v 38 oddelkov. Število učenek je za 11 večje, število oddelkov pa za enega večje kot lansko leto. Na mešč. šolah je precejšnje pomanjkanje učitelstva, vendar pa se je temu od pomoglo z dodelitvijo učiteljev ljudskih šol in honorarnih nastavlencev.

Glede srednjih šol

omenja poročilo, da se je v začetku šolskega leta 1936-37 ukinilo 5 razredov. Realna gimnazija v Kočevju se postopoma reducira na štirirazredni zavod. S tekočim šolskim letom se je začel pouk v prvih dveh razredih drž. ženske realne gimnazije v Ljubljani, ki se postopoma odpira v zameno za mest. žensko realno gimnazijo. Ta ima letos še razrede od 3. do 8. Nižja realna gimnazija v Murški Soboti se pretvaja v popolno, toda postopoma in šele pričenši s šolskim letom 1937-38. Zasebna ženska realna gimnazija pri uršulinkah v Ljubljani ima letos za vse štiri nižje razrede pravico javnosti.

Tako imamo v sedanjem šolskem letu 13 drž. srednjih šol in sicer 10 popolnih, 1 s sedmimi razredi (Kočevje), 1 s štirimi razredi (Murska Soba) in 1 z dvema razredoma (drž. ženska real. gimnazija v Ljubljani).

Na teh zavodih se je vpisalo letos 7.181 učenec in 3.355 učenek, skupno 10.536. V primeru z lanskim letom je število učencev naraslo za 474 in za 22 oddelkov, na vsak posamezen oddelek pride povprečno 42 učencev.

Zaradi pomanjkanja šolskih prostorov se vrši pouk za 45 oddel. na večjih zavodih le popoldne. Z dograditvijo poslopja III. realne gimn. v Ljubljani, ki ima 22 razr. učilnic, se je število razredov s popoldanskim poukom zmanjšalo za eno četrtino. Moderna oprema poslopja je bila na stroške banovine zgrajena in opremljena za pouk v piclem letu. Stavba je stala 8 milijonov dinarjev, oprema pa 750.000 dinarjev.

Na štiri nedržavnih srednjih šolah sta v 30 oddelkih 402 učenca in 779 učenek, skupno 1181. Učencev, ki se poučujejo po učnem načrtu realke, je letos samo še 95 in sicer samo na I. real. gimn. v Ljubljani.

O ljudski prosveti

navaja poročilo, da je bilo pri nas v preteklem letu 37 analfabetičnih tečajev. Vsi ti tečaji so bili izključno za vojake, ki so doma iz drugih banovin. Veliko prosvetno delo opravljajo agilne ljudske univerze, številna prosvetna društva, gledališča, listi in knjige. Dalje je važna čimtelj pri tem tudi film, ki pa pri nas zaradi revne filmske produkcije predvaja večinoma tuje blago, tako da so kinopredstave večkrat za naše ljudi vse prej kot vzgojne.

Pod odstavkom

telesne vzgoje

navaja poročilo, da ta predmet tudi v minulem letu ni bil na oni višini, kot jo predvideva učni načrt. Razlogi za to so različni.

V nadaljnjem navaja poročilo športna društva, ki opravljajo tudi precejšnje delo. Vprašanje ingerence banske uprave na športna društva in klube še ni urejeno. Ti poslujejo s športnimi zvezami, te zveze pa neposredno z ministrstvom za telesno vzgojo ljudstva.

Čitanje poročila inšpektorja prosvetnega oddelka je trajalo do 9.45, ko je bil nato še omejen proračun za ta oddelek. Sledila je debata, h kateri se je prijavilo 23 govornikov.

Za slovensko akademijo znanosti in umetnosti

Kot prvi je govoril ljubljanski župan g. dr. Adlešič ter poudaril visok nivo narodne prosvete pri Slovencih. Ugotovil pa je, da manjka Sloveniji kakor tudi njeni prestolnici zavod, ki bi koncentriral znanstveno in umetniško delo. Ta zavod naj bi bil Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ki je postala v današnji dobi nujna potreba našega naroda. Dosedanje ločeno delo jamči, da bo tudi koncentrirano delo v Slovenski akademiji znanosti in umetnosti rodilo velike uspehe. To jamči tudi visoko število priznanih slovenskih umetnikov in znanstvenih delavcev. Takšna akademija je potrebna tudi kot nacionalna zadeva, ravno tako pa je potrebna tudi iz drž. etališča, da postane tako Ljubljana v tem oziru enakopravna z Beogradom in Zagrebom.

Dr. Adlešič je nato predlagal, da banski svet sprejme sledečo resolucijo:

Kraljevska vlada se poziva, da čimprej ustanovi Slovensko akademijo znanosti in umetnosti v Ljubljani, imenno prve njene člane in dovoli zadosten kredit, da se tudi med Slovenci začne z znanstvenim delom.

Dr. Adlešič je prosil g. bana dr. Natlačena,

naj tudi on z vsemi silami podpre akcijo za ustanovitev Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Banski svet je izvajanja dr. Adlešiča nagradil z velikim aplavzom, kar dokazuje, da so njegove besede želje celotnega banskega sveta.

Zatem je govoril banski svetnik g. Bajlec, ki

je primerjal naše splošne kulturne razmere z onimi, ki vladajo na Madžarskem. Poudaril je, da je naš kmet v tem oziru na mnogo višji stopnji kot pa madžarski, vendar te kulture mi ne znamo pokazati in jo predstaviti svetu v pravilni obliki. Ob zaključku lista debata še traja.

Dolgost človeškega življenja

Predavanje dr. Mikliča iz Zagreba v Prirodoslovnem društvu

Ljubljana, 17. februarja.

Sooči je pod okriljem Prirodoslovnega društva predaval v mineraloški predavalnici naše univerze šef biotermičnega zavoda dr. Fedor Miklič o nadvse zanimivem vprašanju, s katerim se srečujemo skoraj vsak dan, namreč, kako dolgo je prav za prav naše človeško življenje. Dvorano so napolnili naši strokovnjaki in ostalo občinstvo. Prirodoslovno društvo je s povabilom odličnega znanstvenika znova dokazalo, da zna znanstveno delo zanesti tudi izven štirih sten med širše narodne sloje. S tem se je izognilo očitku, da naš znanstvenik nič in dan žre knjige, od sebe pa ne da nobene fige.

Uvodoma je predavatelj v lepo stiliziranim slovenskem predavanju nakazal, da so v našem življenju praznični in žalostni trenutki, ko se nam problem o dolgotrajnosti našega življenja vsiljuje stavila na pot. Srečamo se s tem problemom v ljudski igri »Minar in njegova hči«, v Shavovi drami »Zdravnik na razpotju« in celo v Prešernovih verzih, da dolgotrajnost našega življenja je kratka.

Posamezno vzeto, je dolgotrajnost človeškega življenja zelo različna. Umira nadebudeni novorojenček po nekaj minutah, umira iznemogel starček v starosti 100 do 115 let. Med tema mejama se posameznik izživlja. Ogromna različnost življenjskih dolžin nam še ne pove, kdaj je življenje samo dolgo ali kratko. Važno merilo je samo povprečnost in gibanje okoli te starostne povprečnosti. Pri vsem pa gre za fiziološko moč človeškega življenja za tako zvane nasilne slučaje smrti. Pravilno pravi Sveto pismo, da človek ne ve ne ure ne kraja, kjer bo umrl. Zato je gotovo zanimivo, če skušajo naši znanstveniki določiti neko verjetnost, da bomo na primer ušakali drugo novo leto, ali pa bomo že mrtvi. S problemom smrti vprašujejo, koliko časa bodo morali še plačevati se najčistejši popečamo po pogrebi svojcev in prijateljev, mnogim je pa to tudi spekulacija, ko se za kom življenjsko zavarovanje.

Da izrazimo povprečno starostno dolžino našega življenja, moramo poznati povprečno starost umrlih in povprečno starost še živih. V Sloveniji smo imeli najnižjo starostno mejo po prevratu, namreč 36 let, najvišjo pa leta 1933, namreč 44 in pol leta. Najbolj stari so bili ljudje v Ptuju, s katerimi so tekmovali nekajkrat celo Ljubljanci. Njihova starost je od prevrata stalno rasla in se je dvignila od 43 let na 61 let. Najbolj zgodaj pa umirajo ljudje po okrajih Črnomelj, Konjice, Krško, Ljubljana okolica, Ptuj okolica in Maribor levi breg z okrajema Laško in Prevalje. Najnižjo starostno stopnjo pa kažejo prebivalci v Ljubljanski okolici z 29 do 69 leti (1921) in Prevalje s 40 do 49 leti.

Vojna leta združena s pomanjkanjem porodov so zelo vplivala na današnjo nepravilno razdelitev prebivalstva. V splošnem je že znano, da umirajo v največji meri otroci do 10. leta in starčki. Verjetnost umiranja pa doseže v času otrokove starosti od 12 do 13 let najnižje stanje, ki pozneje

24 jurjev ukradenih

Maribor, 16. febr.

Danes popoldne je bila v Mariboru izvršena nenavadna tatvina, pri kateri gre za nič manj kakor za znesek 24.000 Din. Žrtve tatvine pa je trgovec z usnjem in čevljarškim potrebščinami Viktor Kosi, ki ima svojo trgovino na Kralja Petra trgu 9. G. Kosi je danes popoldne ob 3 pripravljen 24 jurjev za izplačilo kož. Ker pa je v tistem času prišlo v trgovino več kupcev, je denar pustil na prodajni mizi ter je nanj nekam čisto pozabil. Šele ob petih se je spomnil, da ima denar na mizi, pa ga takrat žalilob ni bilo več tam, kjer ga je pustil. Preiskal je ves lokal, pa je bilo vse iskane zaman. Zaradi tega je takoj obvestil policijo, ki je začela s preiskavo. Vendar še dosedaj ni ničesar ugotovljenega, na kak način je denar izginil iz trgovine in kdo ga je sunil. V kritičnem času je bilo v trgovini veliko kupcev — vajenci raznih čevljarških mojstrov so prišli po usnje in nekateri mojstri so bili sami navzoči. Trgovec ne more nikogar sumiti, upati pa je, da bo energična policijska preiskava, ki se vrši, zagotovo zadevo pojasnila.

Pismo iz Chamonixa

Chamonix, 14. febr.

Včeraj, to je 13. februarja, popoldne se je vršila v okviru Fisičnih prireditev v Chamonixu tekma v smuku. Start za to tekmo je bil v višini 1900 m na Col di Voza, cilj pa v vasi Les Honches v višini ca 1000 m, oddaljen od Chamonixa kakih 6 do 7 km. Proga je bila dolga 4,5 km in pri normalnih razmerah ne bi bila težka. Ker pa je ravno ta dan zjutraj nastopilo tradicionalno Fisično vreme z meglo, snegom in viharjem, je postala ista zelo neprijetna in na nekaterih mestih celo zelo nevarna. V vsej svoji dolžini je proga bila zelo valovita, radi goste megle in snežnega viharja, pa postala docela nepregledna, kar je povzročilo ogromno padcev, tako, da so v celim mogoče trije tekmovalci prevozili progo brez padca med njimi zmagovalci Emil Allais.

Dame so startale 200 m nižje ob pol 14 in se je že v naprej vedelo, da se bo vršil pri damskem smuku dvoboj med nemškimi in švicarskimi tekmovalkami. Zopet se je tu izkazala slavna Cristl Kranz ki je, čeprav z majhno razliko, zmagala pred Švicarko Niny Arx-Loog.

Planina, po kateri je potekal prvi del moškega smuka, je kar posejana z batami, med njimi so tri ogromne, ki jih že lahko imenujemo hotele. Ker navadna železnica pripelje ljudi do te višine 1500 metrov, so bili vsi ti hotelčki do zadnjega kotička zasedeni. Tekmovalci so se zbrali v najvišje ležečem hotelu, oddaljenem od starta 10 minut. Tu so vsi našli zavetje pred viharjem, se malo pogreli in okrepčali. S početka se nikdo ni upal iz hiše, ko se je pa blizal čas starta, so se tekmovalci, opremljeni z najrazličnejšimi naboji in zakrivali, s kislimi obrazi odpravili na start. Kot prvi je od-

zaradi moške tuberkuloze in drugih fizioloških sprememb nalahno raste in ima vrh okoli 20. leta. Od 20. do 40. leta je umrljivost skoraj na isti višini. Naraščanje umrljivosti je od 40. do 50. leta počasno in naraste bolj opazno šele proti 60. letu in po 60. letu.

Banati in Slovenija stojita v pogledu starostne meje najbolj od vseh jugoslovanskih pokrajin. Po primerjanju, kako umirajo kod ljudje, vidimo, da je umiranje največje v Indiji, nato pr inas, potem pa slede Italija, Francija, Anglija, Amerika, Severne Evropske države, Avstralija in Nova Zelandija. Predavatelj je naglasil, da pri nas lahko otrok, ki je dočkal 5 let, pričakuje povprečno starost 50 let. Danski otrok pa pričakuje že v drugem letu lahko 61. leto. Najmanj lahko pričakuje indijski otrok ob rojstvu, namreč samo 22 let, naš otrok 33 let; nemški 45 in danski otrok ob rojstvu še 55 let. Zanimivo je, da je bilo stanje starih Rimljanov v zdravstvenem pogledu slabše kot je položaj indijskega prebivalstva danes. Uspehi medicine so dvignili to starostno mejo od 21. leta do 62 let, vsi kulturni narodi pa se trudijo, da bi izboljšali svojo povprečno starostno mejo in da bi dosegli povprečno 65 do 70 let, kar bi bilo višek. Preko tega ne bo mogoče, sicer bodo posamezniki lahko ušakali tudi do 100 in 115 let, vendar pa je dolžnost nas vseh, da skušamo ohraniti življenje in naše zdravje v dobro skupnosti in človeške družbe. Lepi črteži so pojasnjevali predavanje, ki je bilo deležno pristržnega aplavza.

Zborovanje mariborskih obrtnikov

Protest proti delu gen. tajnika TOI in poslanca gosp. Ivana Mohoriča

Uredništvu »Slovenskega Doma v Ljubljani. Sklicujoč se na odredbe zakona o tisku. Vas prosim, da blagovolite objaviti v zvezi z Vašim poročilom v št. 36. z dne 15. februarja pod naslovom »Zborovanje mariborskih obrtnikov« — protest proti delu generalnega tajnika Zbornice TOI in narodnega poslanca Ivana Mohoriča sledeči povelj:

Ni res, da sem v narodni skupščini kdajkoli

predlagal, da naj se kazniške delavnice registrirajo, da se s tem sankcionira sedanje stanje v kazniških delavnicah, proti kateremu se obrtništvo že toliko let bori, marveč je nasprotno res, da nisem to nikdar predlagal in da sploh o kazniških delavnicah nisem nikdar niti v odboru za trgovski zakon niti v plenumu narodne skupščine govoril.

Z odličnim spoštovanjem udani Mohorič Ivan.

Mariborska kaznilnica - največji konkurent mariborske obrti

Maribor, 16. februarja.

Slovenskim obrtnikom ni nikjer z rožicami poslano. Povsod se čutijo posledice krize, zlasti pa v obrtnem stanu. Pa vendar so obrtniki v vseh slovenskih mestih še mnogo na boljšem, kakor v Mariboru. Mariborski obrtniki se morajo poleg krize boriti že leta sem z močnim konkurentom

delavnice moške kaznilnice

Že leta in leta skušajo mariborski obrtniki z raznimi prošnjami, resolucijami in intervencijami opozoriti merodajne kroge na škodljivo delovanje mariborske kaznilnice, ki izvršuje povsem v nasprotju z določili obrtnega zakona najrazličnejša rokodelska dela za privatne stranke. Vse prizadevanje obrtnikov, njihovih organizacij in zbornice za TOI v Ljubljani pa je bilo dosedaj zaman, ker so se oblasti vedno zavarovale z izgovorom, da zahteva po ukinitvi takega poslovanja nasprotuje predpisom zakona o izvrševanju kazni, ki predvideva primerno zaposlitev kaznjencev. Sedaj je Slovensko obrtno društvo v Mariboru vnovič poslalo posebno spomenico ministrstvu pravde in drugim merodajnim oblastvom, v kateri se pritožuje proti naraščajoči konkurenci kazniških delavnic. V tej spomenici navede Slovensko obrtno društvo prav zanimive podatke o obsegu poslovanja kazniških delavnic, ki predstavljajo v resnici

pravcato industrijsko velepodjetje

kakor bi ga zaman iskali v našem privatnem gospodarstvu. Saj ima to podjetje na razpolago najcenejšo strokovno delovno silo — kaznjence, ki jo porablja za srdito konkurenčno borbo proti rokodelcem. Kaznjenci v kaznilnici so zaposleni pri neštetihi najmodernejših strojih, ki producirajo toliko, da si mora kaznilnica iskati širši odtok za svoje izdelke. Zaradi tega sprejema naročila za raznovrstne rokodelske proizvode v največjem obsegu od zasebnikov. Med naročili niso samo službenici moške kaznilnice, kar bi bilo opravičljivo, ali recimo samo državni uradniki, temveč se rekrutirajo iz vseh slojev mestnega prebivalstva ter zasledimo med njimi na primer narodne poslance, odvetnike, zasebne nameštence, trgovce itd. Med največjimi je v kaznilnici mizarski oddelek, v katerem je stalno zaposlenih okrog 100 kaznjencev. Mizarska delavnica je opremljena s tolikimi najmodernejšimi stroji, da je delovni uspeh najmanj dvakrat večji, kakor

vseh 50 mizarskih delavnic v Mariboru skupaj

Ne mine skoraj dan, da ne zapuste kaznilnice cele kolone nabavnih vozčkov z raznim pohištvo za privatne stranke v mestu. Na isti način je organizirana tudi zaposlitev kaznjencev v drugih rokodelskih panogah. V krojaški delavnici se je na primer — kakor so obrtniki doznali iz zanesljivega vira — izvršilo v enem dnevu 22 poskusnih oblek po naročilu privatnih strank. Takega obrata nima pač nobena krojaška delavnica v Mariboru. Tudi knjigovodnica izvršuje na veliko naročila za privatnike ter izdeluje tudi papirnate vretice za trgovce. Slično je v čevljarški, slikarski, ključavničarski in tapetniški stroki. Kaznjenci celo

zidajo hlebe

v mestu in v okolici, opravljajo pri novih zgradbah težakša dela itd., vršijo so adaptacije za hlebe. Nabavljane zadruge ter večja ključavničarska dela za to zadruge. Na ta način ni prizadeto samo obrtništvo, temveč tudi delavski sloji, saj bi našlo pri zidanju in pri drugih raznih delih drugače zaposlitev veliko delavcev ter bi se s tem omejila brezposelnost. Slovensko obrtno društvo pri tem upravičeno opozarja, da je v mariborski kaznilnici sedanji način organizacije zaposlitve kaznjencev docela pogrešen. Tudi druge naše kaznilnice imajo svoje delavnice, vendar se v njih vršijo dela samo za kazniške potrebe. Tako na primer kaznilnica v Sremski Mitrovici ne sprejema načelno niti najmanjšega naročila od privatnih strank, pa vendar zaposluje svoje kaznjence po določilih zakona. Sploh je primer mariborske kaznilnice edinstven v vsej državi, je pa tudi iz vzgojnega stališča docela zgrešen. Vsak se strinja s tem, da se morajo kaznjenci zaposliti z delom, da se mora vsakega privajati k poštenemu opravilu ter se ga usposobiti za pošteno preživljanje v prostosti. Zaradi tega naj bi se kaznjenci izučili takega dela, ki ga lahko potem tudi v življenju izvršujejo. Nima pa kaznjencev od tega ničesar, če mora recimo v mizarski delavnici strelči dan za dnem najmodernejšemu stroju, ki opravlja to delo namesto njega, to je že industrijsko in ne rokodelsko delo.

Smuški skoki na novi skalnici v Sarajevu

Sarajevo, 17. februarja m. Včeraj popoldne je bila na Jahorini pri Sarajevu slovesno otvorjena nova orjaška smuška skalnica. Takoj po otvoritvi je na njej skočil 12letni Janez Pold 30 m daleč. Najdaljši skok je napravil Klančnik, in sicer 40 m, za njim Jakopič 33 m in Palme 31,5 m.

Kulturni koledar

Krajnc Jožef

17. febr. 1821 se je rodil v Škalah pri Velenju pravnik Jožef Krajnc. Gimnazijo je dovršil v Celju, pravo v Gradcu. L. 1848 je bil izvoljen za drž. poslanca, kjer je večkrat glasoval z nemško levico, češ, da se je ta bolj junaško borila za svobodo. Glasoval je tudi za odpravo kmetijskega podložništva in po zmagi to takoj kmetom javil, kar mu je pri gosposki nakopalo veliko sovraštvo. Kmetje so namreč desetino takoj odpovedali. Ovađen je bil celo sodišču, da kmetje hujša. Kot član ustavnega odbora je večkrat zastopal tudi zelo reakcionarno stališče. Zanimivo je, kako sam sodi o tem delu: Proti mojemu namenu je bilo moje delo ničeno; za poslansko delo nisem ustvarjen in iz tega časa sem ohranil samo zmes srečnih in nesrečnih spominov. — Ko so l. 1849 prenesli slov. pravno predavanje iz Ljubljane v Gradec, je bil Krajnc imenovan za docenta civil. prava v slov. jeziku v Gradcu. Vendar pa se je 1853 odpovedal docenturi, ker ni imel upanja, da bi postal profesor. Posvetil se je odvetništvu. Ker pa je pri konkurzu za odvetniško mesto propadel, je prosil leta 1855 za prof. civil. trgov. in meničnega prava na pravno akademijo v Sibiriju na Sedmograškem. Mesto je dobil. Od tu je odšel v Innsbruck in nato v Prago za profesorja. Umrli je l. 1875 v Pragi. Zastopil je v rokopisnem velikem številu (okrog 2000 strani) predavanja iz avstrij. o. d. z. Prijatelj Leon Pfaff je dal delu končno obliko in izdal Krajncev »System des österr. Allg. Privatrechts«, kjer je prvi podal celoten sistem avstrij. o. d. z. Krajnc je poleg Dolinarja najboljši slovenski jurist 19. stoletja, ki je imel tudi evropski sloves.

P. Sigismund Zega

17. februarja 1934 je umrl Pod Sabotinom pri Gorici tamkajšnji kurat, upokojeni župnik tržaškoposkopske škofije Janko Zega. Rodil se je 16. maja 1865 v Kandiji pri Novem mestu. Gimnazijo je dovršil deloma v Novem mestu, deloma pri o. franciskanih na Kostanjevici pri Gorici. Poznan kot pridigar in reformator znanih verskih zmešnjav v Ricmanjih pri Trstu, kjer je s svojimi ognjevitimi govori spravil v red zamotane verske zadeve leta 1907.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 17. febr.: Donat, Gregor X. pap. Jutri, četrtek, 18. febr.: Simeon.

Nočno službo imajo lekarne: Dr. Kmet, Tyrševa 41, mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, mr. Ustar, Šelenburgova 7.

Drama: Simfonija 1937. Red B.
Opera: Baletni večer. Red Sreda.
Kino Union: Nesrečniki. I. del.
Kino Matica: Nesrečniki. II. del.
Kino Sloga: Helena.

*** KINO ***
TEL. 22-21
UNION

Nesrečniki I. del

(Les Miserables)

Klasično delo po romanu Viktorja Hugo-ja. Najboljši sodobni filmski dramatik Harry Baur

TEL. 27-30
SLOGA

Sence preteklosti

„HELENA“

LUISE ULLRICH — GUSTAV DIESSL

TEL. 21-24
MATICA

Premiera klasičnega dela po romanu Viktorja Hugo-ja

Nesrečniki II. del

(Les Miserables)

v glavni vlogi najboljši sodobni filmski dramatik HARRY BAUR

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob osmih

Sreda, 17. februarja: »Simfonija 1937«. Red B.
Četrtek, 18. februarja: »Kvadratura kroga«. Red Četrtek.

Petek, 19. februarja: Zaprti. (Gostovanje v Celju: »Repositev«, »Atentat«.)

Sobota, 20. februarja: »Kvadratura kroga«. Izven. Znižane cene od 20 din.

Nedelja, 21. februarja ob 15: »Korajža velja«. Izven. Znižane cene od 20 din. — Ob 20: »Simfonija 1937«. Izven. Znižane cene od 20 din.

Nuščeva komedija »Dr.«, ki je žela na mnogih jugoslovanskih odrih tekom najkrajšega časa veliko uspešnih uprizoritev, bo prihodnja premiera v drami. Izvrstna zasedba vlog obeta učinkovito predstaviti. Nastopili bodo: naša odlična komika gg. Cesar in Daneš, Drenovec, Jerman, Gregorin, in dame: Mira Danilova, Rakarjeva, Mileva Boltarjeva, Polonca, Južanova, Gabrijelčičeva, Nablocka in Levjarjeva. Režiser Bratko Kreit.

OPERA

Začetek ob osmih

Sreda, 17. februarja: Baletni večer. Red Sreda.
Četrtek, 18. februarja: »Hofmanove pripovedke«. Red B.

Petek, 19. februarja: Zaprti.
Sobota, 20. februarja: »Pikova dama«. Premijera. Premijerski abonma.

Nedelja, 21. februarja ob 15: »Pod to goro zeleno«. Izven. Znižane cene od 30 din. — Ob 20: »Manon«. Izven.

Abonenti reda Sreda imajo 17. t. m. ponovitev »Baletnega večera«, katerega je tako uspešno nastudiral in režiral g. Maks Froman iz Zagreba ki sodeluje na tem večeru tudi kot sopolsalec.

Mariborsko gledališče

Sreda, 17. februarja: Zaprti.
Četrtek, 18. februarja: Ob 20. »Dežela smehljajav«. Red A.

Petek, 19. februarja: Zaprti.
Sobota, 20. februarja: Ob 20. »Čevljar Anton Hitl«. Premijera.

Občni zbor Touring-kluba

bljana, 17. febr. V lovski sobi hotela Miklič je bil sinoči občni zbor Touring kluba podružnice Ljubljana. Vodil ga je njegov agilni predsednik inž. Bartl. Po uvodnem pozdravu, ki je poleg članstva veljal tudi zastopniku Tujsko-prometne zveze dr. Žižku, in po spominskih besedah, ki so veljale v preteklem letu umrlemu članu Springerju, je podal prav zanimivo poročilo, ki nazorno kaže, koliko delo je izvršila podružnica v preteklem letu. Povdaril je, da šteje podružnica že skoraj 400 članov, ki jih ne vežejo samo materialne koristi, temveč tudi ljubezen do narave, do popotne palice, želja po spoznanju kra-
sot naše zemlje.

Slovenija - vrata Jugoslavije

Povdaril je, kako ogromno vlogo igra Slovenija v tujskem prometu v vsej državi. Večina inozemskih turistov, ki prihajajo v našo državo v svojih vozilih, prestopi mejo ravno v Sloveniji in predstavljajo zato Slovenija nekakša vrata Jugoslavije. Delo Touring kluba je toliko važnejše, ker je velika večina vseh turistov z avtomobili, motocikli, kolesi, ki prihajajo v našo državo, včlanjena v Touring klubih. Touring klub je lahko ponosen, da prispeva s svojim delom k povečanju tujskega prometa v naši ožji in širši domovini. Z vsemi Touring klubi v državi kakor v inozemstvu je imela ljubljanska podružnica najtesnejše zveze, ki so rodile obilo uspehov.

Ceste -

Naročajte in širite Slovenski dom!

Najdražji bencin na svetu...

je seveda v — Jugoslaviji! To je druga rak-rana našega tujskega prometa. Nobena država v Evropi, pa tudi nobena vsaj kolikor toliko kultivirana država na svetu nima tako dragega bencina, kakor ravno Jugoslavija. Kako to odbija tuje, je jasno. In to ravno tiste tuje, ki bi prinesli sicer v državo največ denarja. Tendanca bi morala iti na tem, da nudimo tujcem kolikor mogoče ceno gorivo za motorna vozila.

V pisarni kluba je nešteto dokazov, ki nazorno pričajo, kako znajo druge države privabljati tuje, kako jim nudijo vse mogoče olajšave, medtem ko jih pri nas z nemogočimi bencinskimi cenami in obupnimi cestami naravnost odbijamo.

Predsednik je zaključil svoje poročilo z iskreno zahvalo Tujsko-prometni zvezi, ki gre klubu vsestransko na roko.

Pregledno tajništvo poročilo je podal delavni klubov tajnik g. Jerman.

Ljubljančani radi potujejo

Iz tajnikovega poročila je dobro razvidno, da Ljubljančani prav radi potujejo in to ne samo v naši ožji domovini, marveč posejajo radi tudi inozemstvo, predvsem Avstrijo in Italijo. To dokazuje veliko število triptikov, motociklističnih in kolesarskih, ki jih je Touring klub izdal v preteklem poslovnem letu. Ravno tako je izdal tudi znatno število mednarodnih dokumentov za avtomobile. Sedem članov-kolesarjev se je udeležilo olimpijade v Berlinu ter so prevozili tako dolgo progo v štirih dneh. V 27. priznanju so prejeli lepe spominske kolajne. Tudi za svetovno razstavo v Parizu vlada veliko zanimanje in je gotovo, da se je bo udeležilo mnogo članov kolesarjev, motociklistov in avtomobilistov.

Stiki z inozemstvom

to je z inozemskimi tujsko-prometnimi organizacijami, zlasti pa seveda s Touring klubi, so bili zelo

Smučarji v Chamonixu in Sarajevu

Chamonix, 16. februarja. Tekme za svetovno smučarsko prvenstvo so se nadaljevale danes, in sicer s tekmo na 18 km. Zmagal je pričakovano Norvežan Lars Bengendal z enominutnim naskokom pred Fincem Jalkanenom. Prvi je dosegel čas 1:11.21. Med strnjene vrste severnjakov se je posrečilo vrniti samo dvema Italijanoma, in sicer kot osmi Demetli 1:17.01, in Gerardi 1:17.07; kot tretji srednjeevropec se je plaširal izborni Čehoslovak Berauer.

Kot najboljši izmed Jugoslovancev se je plaširal Klančnik Alojz kot 22, Smolej Franc pa kot 26.

Sarajevo, 16. februarja. Rezultati ponedeljskega tekmovalja v smuku so bili naslednji:

1. Zvan Alojzij (ASK Gorenjec, Jesenice) 2.48.
2. Steinböck (Celje).
3. Novak Jože (TK Skala, Jesenice).

Proga je bila dolga približno 4 km, višinska razlika pa je znašala približno 600 m. Vreme je še vedno idealno. Niso pa tako idealne organizacijske razmere. Tako je prišlo pri večernejšem tekmovalju v slalomu in zaradi ponedeljskih rezultatov do precejšnjih nesoglasij med tekmovalci in organizatorji. Tekmovalci so namreč trdili, da so bili rezultati napačno izračunani in da sta bila najboljša Jakopič in Slopar, ki sta obenem veljala za favorita. Tem nezadovoljstvom so se pridružili tudi ostali tekmovalci in so odklonili sodelovanje. Vodja tehničnega odbora je sicer zahteval, da tekmovalci ponovno nastopijo, tekmovalci so pa stali na stališču, da se prvenstvo v alpski kombinaciji sploh odprave, tekmovaljevanje v teku skozi vrata pa sploh. Sodniški zbor je pa včeraj razglasil popolnoma druge rezultate. In sicer je kot prvaka v smuku določil Jeseničana Jožeta Novaka, ki je presmučal progo z rezultatom 2:46.2, 2. Schwab 2:46.8, 3. Zvan z gori omenjenim rezultatom, 4. je bil Znidar. Ker so tekmovalci na svoji zahtevi vztrajali, je bilo prvenstvo v alpski kombinaciji odpovedano.

Za zaključek tega ne preveč posrečenega državnega prvenstva so se vršili skoki, kjer se je kot prvi plaširal Falme Franc (SK Ljubljana) s skoki 33 m in 34 m pol metra, 2. Jakopič, ki je v dveh skokih dosegel isto daljavo, 3. pa Klančnik, ki je skočil 33 m in 34 m. S tem je bilo tekmovaljevanje končano. Vreme kot rečeno je bilo ves čas tega smučarskega izleta idealno in je tekam prisostvovalo precejšnje število Sarajevčanov. Včeraj popoldne so vse tekme tudi filmali. Dokončni re-

dobri. Poleti so Ljubljančani priredili dvodnevni izlet na Veliki Klek; izleta se je udeležilo 29 članov. Povsod so bili lepo sprejeti, posebno pozornost pa jim je izkazala sekcija Touring kluba v Beljaku. Beljaška sekcija je potem priredila izlet svojega članstva na Ljubljanski veleselem s skoraj 100 člani. Pri tej priliki so se jim ljubljanski člani Touring kluba oddolžili za lep sprejem, ki so ga bili dolžni Ljubljančani v Beljaku ob priliki izleta na Veliki Klek. Letos 11. julija priredi beljaški Touring klub velike svečanosti, katerih se bodo udeležili tudi Ljubljančani. Tajnik je apeliral na članstvo, naj se udeležijo tega izleta v čim večjem številu.

Člani Touring kluba so se udeležili tudi ciljne vožnje v Celovec (junija meseca), od domačih izletov pa je tajnik g. Jerman omenil zlasti izlet na Bloke, ki je izredno dobro uspel.

Od dragega bencina do polovične vožnje

V svojem nadaljnjem poročilu je tajnik opozoril na delen uspeh kluba, ki je dosegel, da so nekatere trdnice dovolile članom Touring kluba popust pri nabavi bencina. Tako je bilo v Ljubljani več črpalk, kjer so dobivali klubovi člani bencin za 30 par pri litru ceneje, kakor so bile običajne. Zalibog pa je bil ta popust 11. januarja letos preklican, češ, da so se vsled povišanja azijske cene bencina dvignile. Zagotovile pa so trdnice, da bodo popust zopet dovolile, kakor hitro se razmere spremenijo. Kakor je torej na tej strani končala stvar s trenutnim neuspehom, tako je imel Touring klub polna uspeh pri borbi za polovično vožnjo na naših železnih. Ministrstvo je namreč odobrilo polovično vožnjo vsem članom Touring kluba, ki potujejo v skupinah po štirje. To ugodnost imata samo Planinsko društvo in Zimskošportna zveza.

Iz nadaljnjega tajnikovega poročila je razvidno, kako ogromno tujsko-prometno propagandno delo vrši klub. To dokazuje številna korespondenca in številni obiski inozemcev v klubovi pisarni. S svojo delavnostjo doma in v inozemstvu se je tudi ljubljanska podružnica Touring kluba že tako uveljavila, da bi se pri nas brez nje — zlasti v poletnih mesecih — težko predstavljali brezhibno funkcioniranje tujskega prometa, vsaj kolikor se tiče onih domačih in inozemskih izletnikov, ki potujejo na svojih vozilih.

Na lastnih nogah

Malokateri klub lahko uspešno zaključi svojo denarno bilanco aktivno, če ne sprejema nikakih znatnejših podpor. Iz blaginjskega poročila Touring kluba pa smo videli, da je klub zaključil poslovanje če ne z velikim prebitkom, pa vsaj brez dolgov, dasi ni sprejel nikake večje podpore. Klub se vzdržuje z lastnimi sredstvi; predvsem črpa svoje dohodke iz članarine in iz dohodkov, ki jih v skromni meri prinaša izdajanje dovoljenja za prekoračenje meje avtomobilistom, motociklistom in kolesarjem. Vse to izkazuje blaginjsko poročilo, ki ga je podal blaginjski g. Kham. Denarni promet je znašal v poslovnem letu 102.454 din, dohodki 63.456, izdatki pa 38.998, tako da znaša končno stanje 23.051 din.

Na predlog revizorjev je bila izrečena odboru in blaginjsku za vestno poslovanje razrešnica s pohvalo.

Pri volitvah ki so sledile, so bili izvoljeni v odbor gg. ing. Bartl, Zalokar, Pintar, Jerman, Borštnar, Kham, Lukič, dr. Fakin, Cirman, Fabiani, Hafner, Lovšin, Demšar, Skrajnar, Smerok, Cepon, dr. Lajovic in za Kajak klub ing. Pogačnik; v nadzorni odbor gg. dr. Marn, Marinko, Friedrich in Holzhaecker; za delegata v centralo pa gg. Pintar in Lovšin.

Pri slučajnostih je bilo sproženo mnogo zanimivih predlogov o bodočem klubovem programu. Na predlog dr. Lajovice bo klub priredil ob binkoštnih velik skupinski izlet (avtomobili, motocikli in avtobus) po progi Ljubljana-Dubrovnik-Sarajevo-Jajce-Ljubljana. Dalje bo klub priredil več poto-pisnih predavanj, posebno pozornost pa bo posvečal članom-kolesarjem.

Občni zbor je pokazal veliko medsebojno povezanost med članstvom ter popolno demokratičnost, ki je posebna odlika Touring kluba.

Celjske novice

Celjska mestna občina bo mnogo gradila. Minuli teden se je mudil v Belgradu g. župan Mihečič, ki je interveniral pri pravnem ministru aktualnosti nove justične palače v Celju. G. minister je obljubil, da bo pospešil to gradnjo potom amandmaja. Občina bo gradila novo veliko palačo na dosedanjem igrišču na Glaziji, zato je obenem s to gradnjo čaka novo delo, namreč gradnja novega športnega prostora. Razven tega ima mestna občina odprti še cel niz gradb, kakor popravilo cest in gradbo novih cest zlasti v periferiji občine ter kanalizacijo v razširjenem delu mesta.

Napad na cesti. Stih Ivan, 47letni najemnik iz Rogaske Slatine, se je pred dnevi vračal domov. Nepriljubljenega je iz neznanega vzroka napadel Janez G. in ga pretepel tako močno, da mu je zlomil več reber in zelo poškodoval desno roko.

Iz Cerknice

Osebnostne spremembe na tukajšnjem sodišču. Z dekretom g. predsednika apelacijskega sodišča v Ljubljani je bil prenesen k okr. sodišču v Skofjo Loko tudosni uradni oficijant Tone Osolnik. Na njegovo mesto pa je bila postavljena gđ. Marija stante iz Ljubljane G. Osolnik se je marljivo udeleževal na glash. polju pri tuk. prosveti. Na njegovem novem službenem mestu mu želimo obilo sreče in zadovoljstva.

Aratcija. Orožniki so zasačili te dni na znanem farovškem kozolcu, kjer je taborila s svojimi petimi nezakonskimi otroci, znano tatiko Julio Jančevico, ki je pred nekaj dnevi okradla znanega posestnika iz Dolnje vasi pri Cerknici. Julia, ki se vedno tajno potika okoli Cerknice, je doma neke iz okolice Cabra. Tuje blago bo imelo sedaj nekaj časa mir pred njo, ker ji bo cerkniški sodnik pokazal, kaj je njeno, kaj je drugega. Podolivniški fantje, ki so pretepli pos. Prevca na Primožičevi svatbi, pridejo pred sodnika.

Od tu in tam

Ostra polemika se vodi med Ljotičevim »Zborom« in narodnim poslancom Zivotu Milanovičem, ki je ob priliki svojega govora v finančnem odboru Narodne skupščine napadel Ljotiča in mu očital, da prejema za svojo organizacijo denar iz tujine. Polemika, ki se je vodila okrog tega očitka, sicer ni pokazala točnosti vseh obtožb narodnega poslanca, pač pa dejstvo, da je Ljotič poslal na kongres hitlerjevske stranke v Nürnbergu dva svoja delegata in da je uživala njegova gospodarska organizacija posebne ugodnosti pri izvozu eliv v Nemčijo. Prav nečedno pa je odkritje, da so Ljotičevci, ki imajo na programu tudi boj proti judom, v Zagrebu ustanovili posebno družbo pod imenom »Technische Union«, v kateri pa je imel večino delne znani žid Alfred Diamandstein, ki se je dal nekaj let prej prekrstiti v Milana Daniča. — Časopisi so odkrili, da je bil ta žid večkrat zabeležen v spisih zagrebške policije, kjer je moral nekajkrat odgovarjati zaradi raznih prevar in zvez s komunisti.

Pri Petrinji se je po nesreči na lovu na lisice ustrelil občinski tajnik. S svojim nečakom sta šla proti neki jami, za katero je vedel, da se v njej nahajajo lisice. Držal je puško v levi roki in z njo preskočil preko neke ograje. Puška se mu je zataknila pod koleno in se sprožila. Strel mu je razmesaril koleno. Še preden pa so mu mogli pomagati, mu je izteklo toliko krvi, da se je onemogel zrušil in tudi kmalu umrl.

V Vaganih pri Banjaluki se je v ponedeljek dogodil nenavaden dogodek. Sredi dneva je pridrvel v vas besen volk in začel vse vprek napadati ljudi, ki so se nahajali na cesti. Tako je ogrizel pet ljudi, nakar je spet drvel naprej. Naenkrat pa je naskočil nekega kmeta, ki je imel sekuro v rokah. Razvila se je strahovita borba. Kmetu se je pri tem odlomil ročaj sekire ter je tako ostal brez moči proti volku. Volk mu je skočil na vrat in ga podrl. Kmet se je zavedel smrtni nevarnosti, hitre je zagrabil volka za uho in ga potegnil podse. Smrtni boj se je nadaljeval, dokler niso prišli kmetje in ubili volka. Vse obgrizene ljudi pa so poslali v Pasteurjev zavod, ker so menja, da je bil volk stekel.

Najstarejši Varaždinec je bil Samuel Weiss, ki je dosegel starost 102 leti. Mož je bil živa priča dogodkov po letu 1848 in se je udeležil več bitk, kakor pri Solferinu in Custozi. Visoko starost pa je dosegel, ne da bi se kaj omejeval v pitju in kajenju, le spat je hodil zgodaj. Ker je bil na starost brez sredstev, mu je židovska občina dala mesečno 500 dinarjev podpore. Pred nekaj dnevi pa je umrl.

Bogat kmet v Ercegovem je imel umetno zobovje. Prav to bi bilo skoro krivo njegove smrti. Pozabil je sneti zobovje, ko se je odpravil spat. Ponoči pa mu je zobovje začelo v grlo, da ga je začelo daviti. V težkih bolečinah je vplil na pomoč, da so sosedje poklicali zdravnika. Polem pa je že padel v nezavest. Zdravnik ga je rešil v zadnjem hipu.

Pridelek oljčnega sadu je bil lansko jesen izredno majhen. Prav tako je bil slab pridelek tudi v Italiji. Zaradi tega so italijanski trgovci pohiteli in nakupili velike količine v Dalmaciji, ki so jih kupili še o pravem času in še prej preden so se cene dvignile. Tako so se zaloge izpraznile, olja je čim dalje manj, cene so pa že poskočile. Olje, ki je stalo do nedavnega 14 dinarjev liter, se je podražilo za 4 dinarje. Italijanski poljedelski zavod je izdal statistiko, po kateri se vidi, da je bilo lani po vseh državah oljčnega pridelka mnogo manj, kakor vsa prejšnja leta. Povsod je padel za okrog 25%. V postev prihajajo pri tem Italija, Španija, Portugalska, Grčija, Turčija, Palestina, Sirija in Libanon ter še Alžir in Tunis.

Lani se je proizvodnja premoga v državnih rudnikih visoko dvignila. Posebno mesto zavzema v tem bosanski premogokopi. V vse državi so v državnih rudnikih izkopali 1.512.126 ton premoga. To je sicer le okrog 50 tisoč ton več, kakor l. 1935, vendar pa moramo pomisliti na to, da so državni rudniki v Sloveniji in Srbiji producirali mnogo manj, nasprotno pa so bosanski dali mnogo več kakor l. 1935. V Bosni in Hercegovini so izkopali 1.236.371 ton. Tako so bosanski premogovniki dali skoro 150 tisoč ton več kakor leta 1935. Skupna vrednost rudarske produkcije v Bosni in Hercegovini v vseh zasebnih in državnih premogovnikih in ostalih rudnikih znaša v preteklem letu 256 milijonov 391.087 dinarjev ali skoro 50 milijonov dinarjev več, kakor prej. Opaža pa se tudi, da bosanski rudniki čim dalje več producirajo tudi električne energije.

Tudi letos bo Jugoslavija nastopila v borbah za teniški pokal za svetovno prvenstvo. V prvem tekmovalju ostane prosta, dokim se bo v drugem srečala z Romunijo. Zagrebčani, ki upajo v svoje tekmovalce, ki bodo zastopali jugoslovanske barve, pravijo, da bodo tudi letos po svetu pobrali toliko laurik, kakor lani. Lani so se namreč naši tekmovalci plaširali v evropski finale in podlegli Šele takrat Nemcem. Če Jugoslovanci zmagajo v srečanju z Romuni, se bodo takoj zatem udarili z Južno Afriko na naših tleh. Kajti evropske države imajo to prednost, da izbirajo kraj tekmovalja. Ker so pa naši tekmovalci pred mesecem z velikim uspehom igrali v Južni Afriki, spet upajo, da bodo v tem srečanju zmagali. Če gre tudi to po sreči, se bodo v evropskem finalu srečali z zmagovalcem iz para Češkoslovaška - Francija.

Novega ponarejevalca denarja so prijeli v Brezovici pri Zagrebu. Orožniki so naredili pri kmetu Josipu Klemenščku preiskavo in našli 11 ponarejenih kovancev za 50 Din ter nekaj ponarejenih deset in dvajsetdinarskih kovancev. Seveda so zraven našli tudi vse priprave za ponarejanje, ki so pa kaj preproste. Vsi falsifikati pa so neverjetno dobro ponarejeni. Z njim vred so pa prijeli še druga dva kmeta iz bližnjih vasi, ki so vsi trije delali sporazumno.

Ker zmanjkujeta pravega oljčnega olja ter so se tudi cene že dvignile, so si znali podjetni pridelovalci pomagati na drug način. Začeli so mešati pravo oljčno olje s semenskim oljem in ga prodajati kot pravo. Zadruga v Murterju je kupovala olje in je nenadoma ugotovila, da olje ni tiste kakovosti, kakor so mislili pri nakupu. Preiskali so ga in našli v njem do polovice semenskega olja. Oblasti so seveda prijele nekaj kmetov, ki so si hoteli pomagati na tako nepošten način.

Muslimanski romarji iz Bosne in Hercegovine že potujejo v Mekko. Izlet je organiziral sarajevski »Putnik«. Sedaj se nahajajo v Egiptu.

Gradbeno ministrstvo je poslalo na bansko upravo poziv, naj sestavi program javnih del, zlasti glede graditve cest in preskrbe s pitno vodo. Krediti se bodo razdeljevali po naslednjem ključu: za vsakih 50.000 prebivalcev se bo odobrilo en milijon za ceste in prav toliko za vodo.

Nov poizkus Wilkinsa:

Pod ledom na severni tečaj

Znani polarni raziskovalec, Amerikanez Wilkins, se pripravlja na novo pot na severni tečaj s podmornico. Pred kratkim časom je prišel v Anglijo, kjer bo pripravil vse potrebno, da bo poleti odrinil na sever. Z njim bo potoval znani nemški raziskovalec, zdravnik dr. Willinger, ki se je z Wilkinsom udeležil že ekspedicije s podmornico »Nautilus« leta 1931. Letošnja ekspedicija bo bolj poskusnega značaja, dočim bo prava šele prihodnje leto. Wilkins namerava letos pregledati teren in točno pregledati vse možnosti, da bi se mu ne ponesrečilo tako, kakor se mu je prvokrat.

Wilkins se je že lansko leto začel temeljito pripravljati za novo potovanje s podmornico. Podmornico si je naročil v Angliji, kjer jo bodo opremili tudi z vsemi potrebnimi instrumenti za opazovanja in merjenja. Tudi sedaj misli Wilkins pod debelo skorjo polarnega ledu prepluti severni tečaj. Na letošnje vožnje ne bo vzel s seboj vse posadke, marveč samo nekaj ljudi, med njimi zlasti inženirje in znanstvenike. Nova podmornica, ki jo gradi v Angliji, ne bo podobna oni v letu 1931, ki je bila namenjena vojni in preurejena za znanstveno raziskovanje, temveč bo narejena izključno le za ekspedicijo. Takrat se je pokazalo, da stare vojne podmornice niso pripravne, še manj pa sposobne za znanstvene namene in raziskavanja. Za podmornico, ki jo potrebuje Wilkins, nastaja nova vprašanja, namreč vprašanje globinskega krmila, ki je za podmornico, ki bo morala pluti dolgo in nepretrgoma pod vodo, življenjskega pomena. Odprto morje, pod katerim pluje vojna podmornica, ne zahteva tako trdnega in odprtega globinskega krmila, kakor pa podmornica, ki bo plula pod ledom.

Kako je z ledenimi gorami

Splošno prevladuje prepričanje, da je morje na severnem tečaju prav globoko in debelo pokrito s plastjo ledu, na katerem plavajo velikanske ledene gore. Toda dr. Willinger, ki se je udeležil kot zdravnik in geofizik že prve ekspedicije, to mnenje odločno pobija. Na svoji zadnji poti so ugotovili, da na severnem tečaju pod morjem sploh ni nobenih ledenih gor. Ledene gore so po njegovem mnenju le tam, kjer je v bližini celina in se trgajo od večnih ledenikov na suhi zemlji.

Ledene gore morejo nastajati torej le tam, kjer so dani pogoji za to. To je pa v območju severnega tečaja le ob Spitzbergu, Novaji zemlji in zlasti ob Grönlandiji. Dognal pa je že znani slavni polarni raziskovalec Fridtjof Nansen na svoji prvi vožnji

z ladjo »Fram«, da se skozi severno morje pretaka stalen tok, ki prihaja od Sibirijske preko severnega tečaja, gre vzdolž Spitzbergov in Grönlandije proti sredini Atlantskega oceana. Ta tok zanaša ledene gore v Atlantski ocean. Tako je nemogoče, da bi se te ledene gore valile proti severnemu tečaju proti toku ter jih tudi do sedaj niso nikoli videli niti z ladij niti iz avijonov, s katerimi so leteli preko ali pa vsaj blizu tečaja. S temi dognanji pobija torej dr. Willinger splošno mnenje, da so na severnem tečaju velike ledene gore.

Tudi je znano prepričanje, da je polarno morje pokrito z neznansko debelimi plastmi ledu. Tudi to mnenje pobija dr. Willinger na podlagi svojih dognanj. Poskusi in merjenja so pokazala, da je ledena skorja debela največ 4 do 6 metrov. Poleg tega pa ta skorja poleti niti ni več kompaktna in cela. Nasprotno se skorja, ki se pozimi zlepi skupaj, poleti spet razleze, da nastajajo razpoke, v katerih lahko podmornica prileze na dan in spet napolni svoje akumulatore za nadaljnje vožnje pod ledom. Tok pa ni tako močan, da bi ta led raznesel na vse strani, temveč plavajo velike plošče le počasi in tako niso preveč nevarne za podmornico. V dokaz za tako svojo trditve ima dr. Willinger nekaj posnetkov, ki jih je napravil leta 1931, in slike, ki so jih posneli s »Zeppelinom«. Vse dokazujejo, da so razpoke tako velikanske, da se sploh ne da dvomiti v možnost pristajanja podmornice na površino ob ledenih ploščah.

Za vsak slučaj: dva svedra za led

Wilkins pa se je preskrbel tudi za slučaj, da bi ne mogli ob pravem času stakniti varne razpoke in se dvigniti iz globin na površje. Podmornico so v ta namen oborožili z dvema svedroma za vrtnenje ledu, s katerima bodo preskrbeli novega zraka za podmornico in s tem tudi za Dieslov motor, da se bo tako omogočilo polnjenje akumulatorjev. Od teh je namreč v prvi vrsti odvisna podmornica, njen akcijski radij in sigurnost pod vodo. Zaradi tega so posvetili akumulatorjem tudi posebno pozornost.

Nova podmornica bo imela samo en Dieslov motor. Prejšnja je imela dva. Graditelji so se odločili za to iz razloga, da so najprej pridobili na dragocenem prostoru v notranjosti podmornice, ki je ob takih prilikah še celo dragocen, dalje pa zato, da so namestili več akumulatorjev. Ti omogočajo dolgotrajno plovbo pod vodo, ki je za raziskovalec mnogo pomembnejša kakor pa plovba na površini morja. Takrat lahko pogrešajo en motor, ker hitrosti pri raziskavanju in merjenjih pač ne potrebujejo. Krov bo ostal tak kot leta 1931. Prav tako bodo ostale na bokih zaščitne tirnice. Povečali pa bodo svetilne stolpe, s katerimi bodo razsvetljevali svojo okolico. Že leta 1931 je bila svetloba tako močna, da so mogli preiskati vse ledene plasti pod vodo in fotografirati že z navadnimi aparati.

Velika znanstvena vrednost ekspedicije

Za človeštvo pa so najbolj zanimivi in zjemljivi načrti raziskovalcev ter cilji, ki jih vodijo pri tem delu. Prostrani predeli večnega ledu zaenkrat še ne nudijo človeštvu možnosti stalne naselitve, kakor se ne dajo za zdaj dvigniti iz morja nobene potopljene zemlje. Prav gotovo je tudi, da je notranost severnega tečaja samo morje, ki ga oklepajo skladi večnega ledu. Eno pa je važno za nas: v tem najnepristopnejšem in najtajinstvenejšem delu naše zemlje leži ključ za dolgo vrsto važnih in za nas najmerodajnejših naravnih pojavov.

Topli zalivski tok vali vsako sekundo ogromne količine vode na severni tečaj. Tu zadenejo valovi tega toplega toka na nasproti tekoče mrzle severne tokove. Ker je vsak od teh tokov močan, pomikajo tudi velike ledene gore. Ledene gore se tako premikajo enkrat proti jugu, enkrat proti severu in s tem neposredno vplivajo na vremenske razmere zemlje, ki se nahajajo ob teh širinskih stopinjah. Tukaj nastajajo nevarni cikloni, ki nam vedno prinašajo valove mrzlega in slabega vremena. Znanstveniki se trudijo, da bi podajali dnevno čim točnejše in zanesljivejše vremenske napovedi, ki so danes že izrednega pomena za vse poljedelstvo in bodo še sčasoma postale še mnogo važnejše za vse gospodarstvo. Zato so potrebna raziskavanja tudi na severnem tečaju, da se ugotovi tudi zračni tokovi in činitelji, ki v tako veliki meri povzročajo naše vreme in oblikujejo naše življenje. Prav gotovo pa je tudi, da se ta problem ne bo rešil z nekajkratnim potovanjem podmornice ali pa letal na sever, temveč smemo z gotovostjo pričakovati, da bo vsaka taka ekspedicija prinesla s seboj nova

Sprejem švedskega kralja Gustava v Bruslju. Na dobro zastraženem vozu se pelje v Gustavovem spremstvu belgijski kralj Leopold.

dognanja, vsaka naslednja bo gradila na dognanjih prejšnje in na tej osnovi ugotavljala spet nove pojave. Težak problem leži v tem, da je severno morje odprto za taka raziskavanja le nekaj tednov. Potrebno bi bilo, da se raziskavanja vsako leto vrše redno, tako da se nad Severnim morjem izvaja stalna kontrola. Ne samo znanost, tudi gospodarstvo bi imelo kaj kmalu velike koristi od tega. Ko bodo prva raziskavanja prinesla kaj odkritij, bo nastala potreba, da se na skrajnih točkah postavijo vremenske opazovalnice, ki bodo po radiu javljale svetu o vremenskih stanjih in gibanjih severnega tečaja. Če bi se posrečilo postaviti take postaje, bi bila podmornica spet v svoji vlogi, kajti z njo bi prevažali v te postaje živila in vse potrebno.

Pot možna samo s podmornico

Wilkins in dr. Willinger sta prepričana, da se z nobeno drugo ladjo ali pa letalom ne da tako doseči uspeh kakor pa z podmornico. Neuspeh, ki so ga doživeli s prvo podmornico »Nautilus«, pripisujeta oba le zamujenemu času, ker sta odrinila na sever šele 20. avgusta, torej na koncu polarnega poletja. Toda tudi pri tem so si pridobili dragocena izkustva, saj so prišli s podmornico, katere do takrat še nihče ni uporabljal za take namene, prvič v dotik s prilikami in kraji, v katerih niti ladje ne plujejo varno, kaj šele podmornica. Že takrat so se odločili, da bodo šli ponovno na to pot. Prednosti podmornice so toliko, da v bodoče nihče ne bo mogel mimo tega. Wilkins se z vso vneto in čutom odgovornostjo pripravlja na to potovanje. Na mnogih polarnih potovanjih si je nabral že tolikokušenj in toliko poguma, da mu svet lahko zaupa. Posadki, ki ga bo spremljala na letošnji poskusi vožnji, bo imela priliko že letos izvežbati se za prihodnje leto, in tako bo zmogla aktivno sodelovati na znanstveno in praktično tako pomembni ekspediciji.

Svizec ali marmotica v svojem začudenju ali pri prošnji.

Kako dolgo bomo živeli?

Morda je ta ali oni že slišal, da sedaj dalje časa živimo, kakor pa so pred l. 1800 in še mnogo prej stari Rimljani, Grki in Egipčani. Dolgost življenja je odvisna od mnogih činiteljev, med katerimi je higiena — v širšem smislu — gotovo na prvem mestu. S higieno mislim tu zlasti pravilno prehrano, življenje v zdravem zraku, čistost itd. Pri prisojanju o dolgotrajnosti življenja moramo računati s temi tremi pojmi: srednja dolžina življenja, povprečna dolžina življenja in pričakovana dolžina življenja. Srednjo dolžino življenja imenujemo ono dobo, v kateri izumre polovica generacije. Različna je po raznih državah, v Sloveniji je bila l. 1920-21 50-51 let, na Danskem pa že l. 1906-10 65-66 let, dočim v Indiji v razdobju 1901-1910 le 10-11 let! Srednja dolžina življenja je dobro merilo stanja narodne, ljudske higiene. Povprečna dolžina življenja izraža starost, ki bi jo dobili, če seštejemo vse starosti in jih delimo s številom prebivalcev. Razume se, da je povprečna dolžina življenja nižja kakor srednja dolžina življenja, in sicer je sedaj v Sloveniji okoli 29 let, v vsej državi pa je bila leta 1921 le 26,6 let. — Končno imamo še opraviti s pričakovano dolžino življenja, ki najbrže vsakogar najbolj zanima. Mnogo čitateljev gotovo misli, da ima ob rojstvu pričakovati največ let življenja. To bi bilo sicer res zeleti in ob idealnih prilikah teoretično mogoče, toda v resnici ni tako! V Sloveniji je imel leta 1921 vsak novorojenček pričakovati približno 43 let, dočim pri vstopu v 10. leto skoraj 53 let — potem šele pričakovana dolžina življenja 60 let. Idealna številka ob rojstvu pa bi bila okoli 70 let.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Sreda, 17. februarja: 12 Odmevi iz daljnih dežel (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Cas, spored, obvestila — 13.15 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah) — 14 Vreme, borza — 18 Mladinska ura: Na kmečkem dvorišču — zvočni prizor, napisal ing. Oto Muck, izvajajo člani rad. igr. družine, režija: Ipi — 18.40 Zakonsko pravo III. (g. dr. Rado Kušej) — 19 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Zgodovinske srbske naselbine v Sloveniji (Rudolf Dostal) — 19.50 Uvod v prenos — 20 Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani. V I. odmoru: Glasbeno predvajanje (g. V. Ukmar). V II. odmoru: Cas, vreme, poročila, spored.

Drugi programi

Sreda, 17. februarja: Belgrad: 19.50 Narodne pesmi — 20.30 Humor — 21.30 Jazz — Zagreb: 20 Ljubljana — Dunaj: 21 Koncert filharmonikov Trst-Milan: 17.15 Vokalni koncert 21 Opera — Rim-Bari: 20.40 Igre 22. Violončelo — Praga: 19.30 Gledališki prenos — Varšava: 21 Chopinov koncert — 21.45 Mozartov večer — Berlin: 20.45 Wagnerjev koncert — Frankfurt-Hamburg: 20.45 Koračnice — Bratislava: 20.45 Komična opera — Vinski brivci — Stuttgart: 20.45 Schubertov večer — Bernomünster: 20. Sekstet — 21.15 Umetniški ples — Strassbourg: 21.30 Simfonični koncert — Sot-tens: 20 Mozartov kvartet — 20.30 Fantazije.

M. Candie:

Vihar nad Kitajsko

Toda nič se ni obotavljal: branil bo kitajsko zemljo proti osvojevalcu. Ma je poznal svoje delo izborni. Njegove čete so bile dobro opremljene in izvežbane, njegove blagajne prenapolnjene z zlatom.

Zavrnil je vse ponudbe Japoncev, da bi izdal svojo domovino in začne ofenzivo. Njegove prve straže že ogrožajo Harbin. Njegove roparske tolpe so prodrle celo v mesto. Bile so vsepovsod: na strehah, na oknih, kjerkoli, če se jim je človek hotel umakniti, nikjer, če jih je iskal, da bi se bojeval z njimi.

Vojna bi utegnila trajati dolgo in nihče ni mogel vedeti, kakšen bo konec. Edino usoda je mogla zlomiti Maja: začelo je deževati in je deževalo štirideset dni brez prestanka. Pravcati vesoljni potop je mandžursko ravan spremenil v razdivjano morje, ki je uničilo petsto vasi, ki je valilo s seboj trupla štirideset tisoč kmetov in deset tisoč glav živine. Po redkih otočkih, ki so moleli iz valov, so se zbirali Majeji vojaki, ki so ušli uničenju, ter se prestrašeni stiskali in obupavali.

Za Japonce je bila igra dobljena. Njihova letala so z lahkoto iskala ostanke Majeve armade in jih uničevala z bombami in z ognjem iz strojníc. Nekaj dni pozneje so vode plavile s seboj trideset tisoč trupel več.

Toda Ma sam se je s svojo zadnjo gardo zatekel nekam na Vzhod. To je bil umik brez

upanja, ker ga je japonska vojska obkoljevala neizprosno.

Ko je nekega dne padel v japonsko zasedo, se je boril z divjostjo obupanca in nekaj dni pozneje je zmagovita japonska vojska poslala v Tokio paradno uniformo starega Maja, poslala njegova odlikovanja, njegove konje, njegove pipe. Vseopovsod so oglasi naznanjali smrt generala Maja.

Ta novica je bila napačna: stari lisjak se je znal izmuzniti med vrstami Japoncev, ki so ga obkolili. Ranjen, bolan, brez vsega, je prekorachil rusko mejo, prišel v Berlin, kjer se je žel zdraviti v neko zasebno bolnišnico. Ko se je popravil, je sprejel vabilo svojega prijatelja maršala Čang Su Lianga in prišel k njemu v Italijo.

V tem razkošnem bivališču ima dovolj prilike, da premišlja o škodljivosti opija in o tem, kako je zat kitajskega generala potrebno, da zna domovino izdati v praven trenutku.

Ozadije velikega poraza.

Ideja o narodni akciji in o skupnem gibanju se ni nikdar dotaknila duha kitajskih generalov. Rajši so bili priče sovražnikovih zmage, kakor pa da bi videli zmagoslavje svojega nasprotnika-rojaka.

Poraz v Šangaju je žalosten dokaz za to zločinsko nevoščljivost kitajskih generalov.

Trdnjave v Wusungu, ki so zgrajene po najmodernejših načrtih, mogočno obvladujejo vse šangajsko pristanišče, zlasti pa vstop vanj. Strelji njihovih mogočnih topov bi uničili v ne-

kaj trenutkih sovražne ladje, ki bi skušale prodreti po reki navzgor do Janpuja, da bi peljale živež ali ojačenje japonski vojski tam gori.

Vendar so japonske oklopnice mesece in mesece uporabljale to pot in prepeljale na fronto na kopnem, kjer je divjala vojna med Kitajci in Japonci, čez petdeset tisoč ljudi. To so bili tisti novi, sveži polki, dobro opremljeni, ki so zmagali nazadnje nad junaško 19. kitajsko armado, ki se je pogumno in obupno borila proti osvojevalcem kitajske zemlje.

Kako da so topovi na trdnjavi Wusung v tem silovitem boju za svobodo Kitajske ostali nemi?

Uganka se je razjasnila šele po vojni.

Wusunške utrdbe je pred spopadom 1932 čuvala kantonska garnizija. Od začetka sovražnosti med Kitajci in Japonci je pa nankinška vlada zahtevala, da naj se obramba trdnjave poveri njenim četam. Razgovori med nankinško in kantonsko vlado zaradi tega so bili dolgi in ostri. Nazadnje se je Kanton moral umakniti. Kantonske čete so trdnjavo zapustile in izročile utrdbe četam iz Nankinga.

Toda prejšnji poveljnik, kantonski general, je bil nevoščljiv in ljubosumen na slavo, ki bi jo utegnil žeti njegov naslednik v trdnjavi. Zato je dal s topov odviti nekatere važne in nenadomestljive naprave za merjenje in za nabijanje ter jih mirno odnesel s seboj.

»Hočejo imeti trdnjave, naj jih imajo! Kar se pa tiče topov, jim jih pa ne zaupam.«

Res, japonske bojne ladje so lahko plule

mimo nezavzetnih trdnjav pred Šangajem, katerih kleti so bile do vrha natrpene s strelivom, pa se jim ni bilo treba bati niti najmanjše nevarnosti...

Tako je zločinski napuh zoprnega poveljnika povzročil poraz junaške armade, ki je skoraj do zadnjega moža padla na bojišču.

Prazniki zmage.

Brez pretiravanja lahko trdimo, da traja vojna na Kitajskem že deset let, ne da bi se kam premaknila. Odkar se je nehala vojna v Mandžuriji, pa ga ni meseca, niti tedna, da ne bi v časopisih brali, da so v tej in tej vasi japonski uradniki nadomestili pekinške, ali da je na tej in tej točki meje v Džeholu ali Hejhuju izbruhnil obmejni spopad med četami obeh držav.

Nekoga dne nas je po kosilu pri nekem prijatelju v francoski koncesiji v Šangaju nenadno presenetilo streljanje in hrup, ki se je za njim vzdignil na cesti.

Planili smo k oknom.

Doli na cesti so ženske padale v nezavest. Otroci so tulili in rjovedi. Vse je bežalo razen.

(Nadaljevanje.)

Čez nekaj dni boste brali:

Beg čez Azijo

Spomini slovenskega ujetnika J. Jurce